**Julkinen**



Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite
Valtioneuvoston selonteko tiedustelulainsäädännöstä

**Tunniste**
VNS 11/2021 vp

**Liittyy asiaan**
Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntopyyntö

# Telian lausunto Valtioneuvoston tiedustelulainsäädäntöä koskevasta selonteosta

Telia Finland Oyj (”Telia”) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto tiedustelulainsäädäntöä koskevasta Valtioneuvoston selonteosta.

Viittaamme tämän lausunnon lisäksi FiCom ry:n asiassa antamaan lausuntoon, jonka valmistelussa Telia on ollut mukana ja jota Telia puoltaa kokonaisuudessaan.

Telia haluaa erityisesti nostaa esiin seuraavat asiakokonaisuudet selonteosta ja sitä koskevasta Ficomin lausunnosta:

## Tiedustelulainsäädäntö kokonaisuutena

Telia ymmärtää tiedustelulainsäädännön tarpeen ja merkityksen kansallisen turvallisuuden varmistamiselle. Osaltaan lainsäädäntö myös tukee tiettyjen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Koska sääntely kuitenkin sisältää luonteensa vuoksi myös merkittäviä rajoituksia tietyille perusoikeuksille kuten viestinnän luottamuksellisuudelle, on sääntelyä ja sen toteutusta arvioitaessa kiinnitettävä erityistä huomiota perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten noudattamiseen. Sääntelyn toteutuksen ja tiedustelutoimivaltuuksien käytön osalta on keskeistä varmistaa, että noudatetaan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen vaatimusta sekä suhteellisuuden, vähimmän haitan ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteita. Tämä edellyttää, että tiedustelutoiminnan laillisuusvalvonta on kattavaa, oikea-aikaista sekä riippumatonta ja että toimivaltuuksien käyttöön liittyvät oikeusjärjestelyt ovat riittävät.

Telia ei ole toistaiseksi havainnut tiedustelulainsäädännössä merkittäviä muutostarpeita, vaan ainoastaan tarpeen muutamille toimeenpanoa selkeyttäville tarkennuksille. Telian näkemyksen mukaan kokonaisuutena arvioiden tiedustelulainsäädäntö täyttää sille asetetut perusteet ja käytännön toteutus on ollut toimiva. On kuitenkin erittäin tärkeätä, että tiedustelulainsäädännön toimivuutta arvioidaan säännöllisesti yhdessä keskeisten sidosryhmien kuten teleoperaattorien kanssa.

## Salaisten pakkokeinojen käyttäminen

Teleoperaattoreilla on lakisääteinen velvollisuus varmistaa palveluidensa laatu ja häiriöttömyys sekä jatkuvuus myös poikkeusoloissa. Kansallisesti kriittisen viestintäverkkoinfrastruktuurin ja -palveluiden tarjoajana teleoperaattoreilla on keskeinen rooli kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen varmistamisessa. Jotta viestintäpalveluiden laatu ja häiriöttömyys voidaan turvata myös jatkossa, on varmistettava, että missään tilanteessa ulkopuolisilla tahoilla mukaan lukien tiedusteluviranomaiset ei ole itsenäistä ja salaista pääsyä teleoperaattorin tai tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoajan laitetiloihin, järjestelmiin tai ohjelmistoihin. On selvää, että kansallisesti kriittisen viestintäverkkoinfrastruktuurin toimintavarmuus, palveluiden tietoturva ja laatu sekä palveluiden käyttäjien yksityisyyden suoja vaarantuvat, jos ulkopuolisilla on oikeus itsenäisesti, teleoperaattorin tietämättä asentaa laitteita tai ohjelmistoja teleoperaattorin

laitetiloihin, verkkolaitteisiin tai -järjestelmiin. Tältä osin tiedustelulainsäädäntö edellyttää Telian näkemyksen mukaan selkeyttävää tarkennusta. Tässä yhteydessä on myös syytä tarkastella, tulisiko teleoperaattorilla olla kytkentöjen teknisen toteutuksen laadun sekä palveluiden sivullisten käyttäjien yksityisyyden varmistamiseksi vähintään valvonnallinen rooli tietoliikennetiedustelun kytkentöjen suorittamiseen liittyen.

## Teleoperaattoreille aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Teleoperaattorilla on poliisilain 5 a luvun 51 §:n ja sotilastiedustelusta annetun lain 96 §:n mukaisesti velvollisuus tehdä Suomessa operoimaansa televerkkoon telekuuntelun ja televalvonnan edellyttämät kytkennät sekä antaa tiedusteluviranomaisten käyttöön telekuuntelun toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot, välineet ja henkilöstö. Sotilastiedustelusta annetun lain 99§:n mukaisesti teleoperaattorilla on oikeus saada korvaus sotilastiedusteluviranomaisen avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 299 §:ssä säädetään.

Tarvittavan resursoinnin ja toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi on tärkeää varmistaa, että tiedustelulainsäädännössä asetettujen velvollisuuksien täyttäminen korvataan teleoperaattoreille täysimääräisesti. Tältä osin lainsäädäntöä tulee selkeyttää siten, että myös henkilötyö kuuluu nimenomaisesti korvattavien kustannusten piiriin.

## Tilannetiedon jakamisen merkitys kansallisen turvallisuuden varmistamisessa

Viestintäverkot ovat keskeinen osa kansallista kriittistä infrastruktuuria ja kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen kannalta teleoperaattoreiden tarjoamat viestintäpalvelut ovat tärkeitä suojattavia toimintoja. Tiedustelutiedolla on merkitystä viestintäpalveluiden ja niihin liittyvien tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyiden jatkuvuuden ja tietoturvan tukemisessa. Uudenlaisiin hybridiuhkiin kuten erityisesti kyberhyökkäyksiin varautuminen edellyttää, että käytössä on jatkuvaa, ajantasaista tilannetietoa.

Teleoperaattorit varautuvat kriittisiin palveluihinsa ja infrastruktuuriinsa kohdistuviin uhkatekijöihin perustuen jatkuvaan riskiarviointiin. Jotta kansalliseen turvallisuuteen vaikuttavan toimintaympäristön monimutkaistumiseen ja ennakoimattomiin uhkiin kyetään varautumaan, on tärkeää, että tietojenvaihtoa havaituista uhkatekijöistä teleoperaattoreiden ja tiedusteluviranomaisten välillä kehitetään tilannekuvan parantamiseksi. Erityisesti kyberuhkien estäminen ja torjuminen edellyttävät jatkuvaa yhteistyötä ja tiedonvaihtoa viranomaisten ja teleoperaattoreiden välillä. Näin varmistetaan, että teleoperaattoreilla on käytössään riittävä tilannekuva mahdollisista uhkatekijöistä jo palveluita ja verkkoratkaisuita suunniteltaessa. Telia näkeekin, että kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen uhkiin varautumiseksi yhteistyötä ja tiedonvaihtoa tulisi edelleen kehittää sekä teleoperaattoreiden ja tiedusteluviranomaisten välillä että myös tiedusteluviranomaisten kesken.

Irina Kitinprami

Legal Counsel

Telia Finland Oyj